

Hallund Amts Tidende

Fuldstændig uafhængigt, udgivet og redigeret af de forenede Lejlighedsdigtere.

NUMMER 1

LØRDAG DEN 24. MAJ 1930.

AARGANG 1.

EN HISTORISK REDEGØRELSE

Ifølge en stedlig Tradition skal Hallund Kirke høre til de allerældste Kirkebygninger i Vendsyssel, og der fortælles, at man i de første kristne Tider rejste helt hertil fra Læsø for at få Børn døbt.

Hvor meget dette Sagn har paa sig, kan ikke afgøres, men den gamle Granitkirke er ren romansk i sin Stil og maa antages at være rejst i Tiden mellem Aar 11-1200, og den hører altsaa til de ældste blandt vendsysselske Kirkehuse.

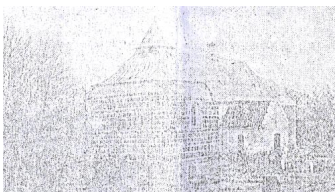
Noget helt sikkert Bevis for, til hvilken Helgen Kirken er indviet, foreligger ikke. Men Sandsynligheden taler for, at den er en Sct. Olai Kirke, altsaa med den norske Konge Olav den Hellige som Værnehelgen. Kirken har nemlig ejet et Boelssted i Hallund, der endnu benævnes Volsager oprindelig "Wolles Ager" d.v.s. Sei, Oles Ager eller Kirkens Ager.

Til denne nordiske Skytshelgens Ære har ogsaa Sct. Olai Kirke i Hjørring været rejst og heroppe tillige den nedbrudte Kirke for Hals Sogn paa Læsø.

Der er den Mærkvædighed ved Hallund Kirke, at Taarnets Underdel synes at være samtidig eller omtrent samtidig med Skib og Kor. Det ser derfor ud til, at Kirken har haft Taarn fra sin Tilblivelsess tid i Valdemarernes Dage. I denne Forbindelse kan nævnes Kirkens største Seværdighed, de to smukke Rundbuer, der forbinder Taarn og Skib. Her i Vendsyssel findes kun Mage til denne Arkitektur i Bejstrup Kirke i Øster Han Herred.

Dette første Taarn er imidlertid engang i svundne Aarhundreder sunket i Grus. Hvornår dette skete, haves ingen Underretning om. Efter

dets fald sattes et lavt puklet, løgformet Spir paa Taarnets Plads. Dog kan det hændes, at det er sket i 1706, i den Sommerstorm, der da hærgede Borg og Hytte, Kirke og Kloster i Nordjylland i meget omfattende Grad. Da Spirets Blyplader 1911 toges ned, bar en af dem to Navnetræk og Aarstallet 1706. Det tyder paa en Ændring i Spirets Form dette Aar. Denne aparte Spirafslutning havde Hallund Kirke indtil 1911, da den - efter at Vaabehuset var ombygget 1910 - fik sin nuværende Skikkelse. Forhen saa den paa Afstand nærmest ud til at være kullet.

Hallund Kirke som den saa ud indtil 1911

Hvilke Ejere Hallund Kirke har und... .. Former foreligger vel ikke helt oplyst. Men i Hovedsagen kan Ejerrækken følges fra "den Dag, de stolte Bisper i Fængsel blev sat".

I henved halvtredie Hundrede Aar derefter fulgte den stadig Kronen, indtil 1686. Christian den Femte var da kommet til at skyldes sin Rentemester Sten Hondorf paa Rønneholm i Skaane omtrent 7000 Rigsdaler. Som Vederlag for denne Sum tilskødede Kongen ham Øster Brønderlev, Hallund, Hellevad, Ørum, Jerslev, Vester Brønderlev og Ulsted Kirker med deres Tiender og Kirkeskyld.

I Begyndelsen af det følgende Aarhundrede er den bekendte Etatsraad Jørgen Bille til Ellinggaard blevet Kirkeejers

Han mistede saavel Hallund som sine ned over Kirkernes Inventarium og ødelagde det.

Ved hans Død 1736 gaar Hallund Kirke over til Ejeren af Kjølkegaard, Jesper Pedersen Lykke, og følger saa dennes Efterslægt i et Hundrede Aar. Taarnet havde i 18 Hundredaarene i sine Murankere Aarstallet 1791, som maaske skrev sig fra en Restaurering dette Aar.

Den sidste af Lykke-Slægten, Claus Pedersen Lykke, der 1828 flyttede til Brørholt, skal have skænket Kirken som Brudegave til sin Kusine, Ida Kirstine Ilum, som bragte den til sine Ægtefæller: 1) Cancelliraad Peder Rold Lundbye til Nørre Ravnstrup og 2) Hans Bredstrup til Vadsholt, senere N. Ravnstrup. Og herunder hørte Kirken til 1910, da den kom i Menighedens Eje.

Det ældste Inventar i Kirken er Døbefonten, der sikkert har samme Alder som Skib og Kor. Herefter følger det lille Krucifix fra ca. Aar 1500, der hænger over Korbuen. Stagerne paa Alteret er fra 1540'erne. De er Gaver fra Jacob Eskildsen Høeg og Hustru Mette Gjøre. Han boede i mange Aar paa Kjølkegaard som en Slags Lensmand.

Fra Frederik den Andens Tid (ca. 1580), skriver sig den 1907 smukt restaurerede Altertavle. Baade med Midterfeltet og med Sidefløjene er der sket nogen Forandring i Tidernes Løb. Paa Sidetavler... .. en længere Periode været dækkede af de gammeltestamentlige Motiver: Isaks Ofring og Moses med Lovens Tavler. I Midten saas Korsfæstelsen. Særlig dette

sidste Billede skal for et Hundrede Aar siden have været defekt, og der berettes, at en Sognepræst ikke kunde lide at se paa det. Han fik da lavet et Bræt, der skjulte de gamle Kunstværker i et Par Menneskealdrer. Brættet var blaamalet med gult Kors. Det er til Syne paa ældre Billeder af Kirkens Indre.

Saavidt hvad der lyder i Folkemunde. Men et Kirkesyn afholdt 22. Juni 1858 siger følgende herom:

"Midten af Altertavlen males himmelblå og et ægte forgyldt Egetræskors af passende Størrelse anbringes paa samme".

Præsten, der ovenfor sigtes til, maa være Andreas Ferdinand Phister, som var her i Embedet 1850-65.

Hallund Kirke indvendig.

I Højrenæssancens Dage kom Prædikestolen og de to udskaarne Stolestadehoveder og formentlig Topstykket over Alterrammen til. Det er Stygge Høeg og Ane Ulfstand til Vang, Elkjær og Kjølkegaard, der har sat sig smukke Minder. Disse Dele stammer fra Tiden 1600-20.

I 1890'erne udsattes Lydhimlen over Prædikestolen som skæmmede Kirken. Sammen med noget Skrammel solgtes den for en halv Snes Kroner. En Del Aar efter opdagede Museumsmanden, Tandlæge Lønborg Friis den som Tag over et Lysthus i Dronninglund.

Den vandrede derfra til Hjørring Museum, hvorfra den atter erhvervedes af Hallund Kirke, efter Sigende for 300 Kroner. 1901 restaureredes den af Nationalmuseet.

Ellers er det øvrigt en stille Tid med Hensyn til Inventarets Historie, fra Christian den Fjerdes Dage og indtil vor egen Tid. Ved Aar 1800 skænker Lykkerne en ny Alterkalk, vist den eneste Nyanskaffelse gennem næsten tre Sekler.

Først med Aar 1919 indsatte Menigheden et Orgel, tilvejebragt ved Gaver fra hele Sognemenigheden og fra enkelte Venner Kirken havde undensogs.

Samme Aar skænkedes anonymt en ny 12-armet Messinglysekroner til Højkirken. I Forvejen hængte to kroner i Skibet, en seksarmet fra 17 Hundredaarene og en ottearmet, der tidligere har hængt i Riddersalen paa Nørre Ravnstrup, skænket til Kirken af Bredstrup'erne. Denne sidste har siden 1919 haft plads i Taarnrummet.

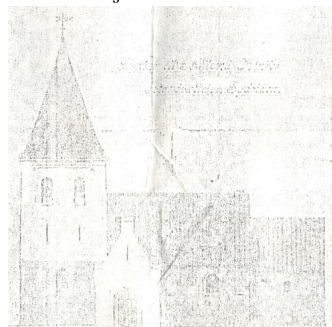
I Slutningen af Aaret 1923 lod en Kreds af gamle Elever ophænge den Søvegekrans, der minder om Søren Christian Thomsen, som 1878-1911 var Lærer i Hallund.

De udskaarne Stole øverst i Kirken bærer Stygge Høeg og Ane Ulfstand fædrene og mødrene Adelsvaaben (Høeg Bille - Ulfstand, Lange). I dem var Siddepladser for Herskaberne paa Kjølsegaard. Derefter fulgte Nørre og Sønder Lunden og Øster og Vester Hebelstrup-Gaardens Stolepladser. Saa Hallund By og nederst Stolene for Hollenstedes Ejerlavs Beboere. Denne Stolefordeling holdtes der jo meget streng Hævd over.

Hallund Kirke ejer ikke som adskillige af Vendsyssels øvrige Landsbykirker hverken Kapel eller Gravkælder, men det er en Selvfølge, at der fra katolsk Tid hviler mange af Sognets Præster i Kirkegulvets fredelig Muld. I den nyere Tid er nedlagt Forpagter paa Kjølsegaard Jesper Henriksen (Hemmer), som døde 1702. Han var født paa Knudseje 1671 og gift med Præstedatteren Else Cathrine Kampmann fra Aggersborg. Desværre staar hans Ligsten hengemt i Vaabenhusets Redskabrum.

Der er bevaret Brudstykker af en større Sten over "den salig Danekone" Anne Christensdatter, barnefødt 1659 i Søndergaard i Hollensted. Han døde 1722.

I Aaret 1775 nedlagdes Kirkens daværende Ejer, Peder Ma...vard Lykke, under Kirkens Gulv. Det var den sidste Kirkebegravelse i dette Kirkerum. Da hans Hustru, Birgitte Johanne Hauch, døde 1806, var der Aaret forud ved Lov forbudt at jordfæste i Kirkerne.

Siden er altsaa al Gravfæstelse foregaaet paa Kirkegaarden. Ved Vestdiget markerer to svære, liggende Gravsten "Lykkernes Grave".

Og i Flugt hermed findes ogsaa Slægten Nyholms gamle Gravsted, inden for det massive Støbejernsgitter, hvorover ærværdige Linde luner og giver Skygge. En prægtig Guldregn dækker over Støvet af Peder Nielsen (Aaen) og hans Efterkommere fra Øster Hebelstrup, paa den indgitrede Plads tæt op ad Kirkens Nordmur. Lige inden for den gamle Kirkegaards nye Indgang staar en bredkronet Sørgeask, der bøjer sine Grene ned over Gravtue, hvorunder hviler den mærkelige Mand, Peter Heinrich Albert Kotzebue, som døde i den nu nedlagte Gaard "Bøgen" 17. September 1868. Kotzebue tilhørte en kendt brandenbursk Slægt og var født i Hoya 1792. Han havde været Skovrider under Frisenborg Gods og ejet Gaarden Klavsholm i Levring Sogn. De, der kan huske ham, siger, at han var saadan en fin Mand, hvilket slet ikke lyder urimeligt, da han var beslægtet med den store tyske Skuespildigter af samme Navn, og en Linje af Slægten opnaaede russisk Grevepatent.

Omkring den velholdte Kirkegaard ligger en smuk og værdig Ramme, med Alderens Patina over sig, det antagelig middelalderlige Dige, opført af mos- og lavbegrøede Kampesten, hvoraf sikkert en Del er Resterne af det tiloversblevne Raamateriale fra dengang Granitkvadrene til Kirken huggedes.

I det nordvestlige Hjørne, paa Kirkegaardens højeste Punkt, lige ind mod Digets Fodsten, stod saa langt tilbage, som nogen kan mindes, et Klokketel af tykke Bjælker, hvori Klokken hang.

1845 kaldtes det "Klanghuset". Om Morgen den 23. Oktober 1911 sendte Klokken for sidste Gang sin Malmrøst ud fra dette Stillads. Siden har den kimet og kaldt, ligesom mere dæmpet, gennem det nye Taarns Gladhuller.

Indtil Reguleringen 1919 laa Dele af Kirkegaarden hen i Græs, og Pletter af dens Overflod lignede et andet Kær. Men saa bredte Sansen for Hjemmenes og Havernes Hygge sig ogsaa til Kirkegaarden, og denne Sans i Forbindelse med Ærbødighed for Fædrenes Hvilesteder gjorde, at den gamle Kirkegaard i den fra Fædrene nedarvede Størrelse i Løbet af de følgende Aar ret hurtigt viste sig for lille. Og for at kunne respektere Gravfreden i det længst mulige Aaremaal var det da, at Menighedsraadet 1926 maatte skride til en Udvidelse af Kirkegaardsarealet.

Slægt efter Slægt har Sekel efter Sekel søgt til Hallund Kirke, i Sorg og Glæde, i Lyst og Nød, og faaet Opmuntring, Trøst og Styrke, i Kirkestol og ved Alterfod. Slægtled paa Slægtled har bidraget til Kirkens Rejsning og Vedligeholdelse, hvad enten det gældt Kor, Skib, Taarn eller den indre Udsmykning med Font og Alter, Prædikestol og Orgel, Stager og Kroner osv.

Det er altsammen forskellige Perioders Bidrag til det fælles Gudshus. Og nu i disse Aar føjes til: den nye Kirkegaard med Hegn og Dige, Laage og Stenter, som den nulevende Slægts Indsats eller Gave til Slægterne, som skal træde Kirkevej og Kirkesti i kommende Tider.

"K. W."

EN SAGLIG SPIDSARTIKKEL

Det er muligt, at vore samtidige Jens Pedersener og Peder Jensener vil mene, at Udgivelsen af "Hallund Amtstidende" kun er et Slag i Luften, en Komet uden Hale, eller en Lygtemand i Taagen, men ved at læse følgende vil De snart være overbevist om, at De mener skrupforkert.

Bladet skal være som et Stormcentrum med omkredsende stærke Vinde, hvor alle Slags

Fremskridt og alskens Livets Fornødenheder hvirvles rundt som elektriske Gnister til Egnens yderste Krage. Paa Ideemes Omraade vil Bladet altsaa altid være foran de første; brugte Ideer benyttes ikke.

De, der særlig kender til Historie, har jo fortalt os, at Udviklingen foregaar i Spring. Paa herværende Blads Redaktion har vi den Opfattelse, at selv om Udviklingen har

foregaaet i Spring, har der været slemt langt mellem Springene, og siden Darwins berømte Spring fra Abe til Menneske, hvortil man alligevel maa indrømme, at de fleste Gymnaster maa melde Pas til, har der været sn...d, synes vi. Lad dem derfor hellere følge lidt hurtigere efter hinanden; der kan laves mange Ideer, og de maa prøves alle. --

Naar Bladet her er betitlet "Hallund Amtstidende", er det et Fingerpeg i Retning af en Idé, af hvad Bladet vil arbejde for.

Hvad om Hallund blev et Amt for sig selv? Fremad! er Bladets Løsen, i store og hurtigt efter hinanden følgende Spring. Der er maaske dem der vil indvende: "Hellere smaa Skridt, lad os blive et Herred". Men vi foreslaar, spring over Herredet, saa vi kan ryge lige ind i Amtet. Et Herred det er ikke noget for os, det har man alle andre Steder.

Den næste Sag paa Dagsordenen vil være Udnævnelsen af en Amtsøvrighed, en Retfærdighedens Haandhæver

skulde det være, der ikke bar Sværdet forgæves. Dette Valg er ikke vanskeligt, vi har ham allerede, selv om ikke Manden kan lægge stærk Vægt paa sine Ord, lægger han desto større Vægt, hvor han træder, og vi kan tænke os, at Vægten bliver endnu større efter denne Udnævnelse, da han saa yderligere vil føle Vægten af sit Ansvar. Desværre kan der derved indtræde den Kalamitet, at Vejbanen bliver ødelagt af Fodsporene, særlig i fugtigt Vejr, naar han foretager sine Sherlock Holmes Opdagelser. Det maa der raades Bod paa, helst paa billigste Maade.

Det er jo bekendt, at gamle Adam kom til Verden uden en rød Reje i sit beskedne

Figenblad og kunde endda føde Kone og Børn; dette er et slaaende Bevis for, at man ikke behøver at tjene Penge paa alt, og dette leder yderligere Tanken hen paa, at der kan ansættes en Person, der uden Vederlag skal følge den ovenfor beskrevne Cherlock Holmes og paase han følger Vejenes Udkant.

Som sagt skal denne Opgave udføres gratis og betragtes som en Ærespost, dertil behøves en ældre, erfaren Mand i sin bedste Alder, graahaaret skader ikke, helst nær Nabo, at han kan se, naar Holmes tager paa Landet, og forøvrigt, da Stillingen bliver uden Pension, være godt kendt med de forskellige Sparesystemer.

Ja, saaledes kan der nævnes adskillige Fremskridt, som det har uhyre Hast med Gennemførelsen af F. Eks. vilde et stedligt Orakel være paa sin Plads, et Orakel, der kunde forudsige Jordskælv og andre Rystelser, saasom Ildebrand og Barnefødsler og lignende lykkelige Tildragelser.

For at forebygge, at et slikt Orakel henfalder til utidig Sladderagtighed foreslaas, at denne Post overdrages til et Medlem af det saakaldte svage Køn.

Endvidere bør der ansættes en offentlig Højtaler til at meddele Folk, hvordan Vejret er, da Meteorologisk Institut altid kommer bag efter Vejret; derved undgaas ogsaa megen

Tidsspilde; Folk behøver da ikke selv at bekymre sig om Vejret, og den megen Snakken og Diskuterer om disse Naturens Luner kan da undgaas. Til denne Post kan bruges en Dreng med et godt Stemmeorgan, opstillet i Brugsforeningens Vindue.

Oh idet vi nu sender Bladet ud til Værdsættelse af den dømmende Retfærdighed, altsaa Publikum, er der ingen Tvivl om, at Elektricitetens Tidsalder pludselig vil gaa op for dem, og de vil udbryde: "Herre Jemine.", det var jo lige akkurat, hvad vi manglede.

Red.

Paa Besøg i Hallund

Da jeg for flere Aar siden var bosiddende i Hallund, havde jeg faaet Lyst til at aflægge Byen et Besøg og hilse paa gamle Bekendte.

En tidlig Morgenstund kommer jeg glidende med Morgentoget til Røgelhede, sikken Forskel paa Tog, de gamle pustede Forbrændingsprodukterne ovenud, men dette her skyder bagud akkurat ligesom -- jeg ved ikke hvad.

Jeg kan nu alligevel ikke forstaa, at Banen ikke skulle gaa igennem Byen, altsaa lidt vestligere i Stedet for over Røgelhede; med det er vel nok, som Hr. Amsraadsmedlem, Godsejer Hansen til Hovedgaarden Korslund m.m. siger, at hvis Hallundboerne havde kendt deres Besøgelsestid i forrige Aarhundrede ved Baneudstikningen, kunde Hallund nu have været Knudepunktet for dansk Jernbanetrafik. Ja, tænk en Gang, og Aaen havde selvfølgelig været uddybet, saa de største Skibe kunde gaa ind, og i Stedet for "Broen." havde der været en stor Havn med Pakhuse o. lign., -- jamen saa Alfred! Ja, han havde da selvfølgelig været Havnefoged med guldtresset Kasket og blanke Knapper; og saa tør jeg vædde paa, at Pigerne ikke havde kunnet staa for ham eller

omvendt, saa han nu havde været smedet i Hymens lænker. Tænk hvilken Lykke, de nu i Hallund kunde have været velsignet med, hvis man havde forstaaet at gribe den.

Pift! Toget holder. Hvad er den af, vi er jo ikke helt inde -- aah! der er jo ingen Signal slaaet, Forstander Madsen er nemlig nede ved Direktør Beck og faa sin Formiddagsligeud; men det varede kun et lille Øjeblik, og vi glider ind paa Stationen.

Ja, gaar Banen ikke saa godt, er det da en Trøst, at det gaar desto bedre for Madsen; sikke "Kryds" og "Bringe" han i Tidens Løb har lagt sig til, "det kommer af alt det Slid" siger Madsen, da jeg lod en Bemærkning desangaaende falde i Forbifarten.

Straks efter kan mit Blik over den første lille Bakke øjne Maren Sørensens Gaard; et Par nye Fløje er bygget ud, og Vindmotoren er væk; der føres der nok moderne Landbrug, sært, at en ældre Frøken er saadan med Tiden; men en gammel Ven -- Kristian Madsen (Konge af Kæret) -- jeg træffer og faar en Sludder med, fortæller i Samtalens Løb, at Maren for flere Aar siden fik en dygtig Bestyrer, som hun for en 4-5 Aar siden fæstede på Livstid. Da Vindmotoren som nu er væk, kom paa Tale, viste det sig, at jeg var langt bag efter Tiden, der var nu Elektricitet

over det hele heroppe, og Jacobsen havde været en Foregangsmand paa dette Omraade, havde resolut taget den nye Kraft i fuld Brug for at faa det saa ..t og billigt som muligt.

Videre erfarede jeg, at den gamle Sognefogeds Søn, Emil var vist Navnet, var gaaet et Skridt videre og kunde nu en Lørdag Aften paa et Minut faa sin snavsede Skjorte vasket, tørret og strøget. Havde det ikke været min gamle "troværdige" Ven Madsen, der fortalte det, ved jeg nu nok, hvad jeg havde troet.

Ja, Tiden er nu fuldstændig løbet fra een, det erfarede jeg lidt senere ved at min tidligere Overordnede, Forvalter Hornbøll, Huggehusmand paa Hovedgaarden, smuttede forbi mig i flot Selvejebil.

Bjergbakken regnede jeg aldrig i mine unge Dage, men efter i Dag at have naaet Toppen og faaet mig magerligt anbragt i Vejkanten, var mit første Ønske, at "Kren Bjerg" endnu havde regeret her og faaet sig udhvilet ved en Historie og et Glas Øl. Det maatte der renonceres paa, da den nye Mand "Tammes Bjerg" ikke var af min Bekendtskabskreds, og efter hvad jeg havde hørt, kun serverede med Futmælk, det var min Tørst nu ikke indrettet paa at skulle slukkes med i Dag. Jeg behøvede nu heller ikke komme ind for at faa det; thi lige foran mig midt paa Vejen laa en Spand Nr. 96, som den

varme, nymalkede Mælk rislede ud af, og paa Østsidlen af Bakken havde jeg passeret et Par af samme nummer, der var nok nogen, som havde haft lovligt stort Læs paa op ad Bakken.

Men hvem kommer der? Ingen andre end min Ungdomsven "Laas Hans", han var blevet Post nu paa sine gamle Dage; men har var i Reserven kunde jeg forstaa, da det rigtige Postbud, Sygekasseformand Lars Mortensen i Dag var ved at beskære "Sygelemmerne". Der var flere, der var smidt ud, jo de trillede rask væk, betroede Hans mig, det var jo Stauning med Følge, der bestemmer Farten nu; der var bl.a. Mejeristen, Hr. Jørgensen, hans Indkomst var blevet alt for stor, det var ikke nok med, at han var et Gnie som Mejerist, nej, hans Evner gik mange Veje, f. Eks. som Gartner, nye Kartoffler af Høst 1930 fra egen Have avde været paa Bordet i mange Dage, men han havde ogsaa faaet mikset et Hul, som han kom noget i, Kartofflerne voksede vældigt efter, kom Hans til at sige.

Byens eneste og fineste Gartner Hr. Stallknecht nejer og bukker fuldstændig bagud ved Siden af.

Pludselig bliver der saadan en Motorstøj. Hans og jeg kravler forskrækket lidt tilbage; straks dukker en gammel Ford

op over Bakken med en flot Luksusbil på Slæb, det er Doktoren, siger Hans, som vor nye Købmand og Mekaniker, Arnold Kristensen, har været ude og slæbe hjem, det er nemlig en Studebacker, eller med andre ord en Stud, Doktoren rider, og du kan vel nok huske fra dine unge Dage, naar vi kørte Hø af Engene og Studene bissede, døjede vi nok med at ordne dem; se saa til Ikke-Fagmænd, saasom Doktor og Købmand.

Allerbedst som vi passiarer kommer et løbsk Hestekøretøj forbi. Kusken havde taget saa godt ved, at han var gaaet nedenunder af Vognen, saa kun Hovedet var til Syne, men forgæves. Endelig vælter Vognen, og Mælken bugter sig af Sted i stride Strømme ned ad Bakken. Vi skynder os derned for at bringe den første Hjælp, men da var Kusken allerede kommet fri af Ruinerne og ved at samle sammen paa Stumperne. Med stor Forbavselse ser vi, at det er den ellers saa rolige Niels Larsgaard, som havde faaet lovlig stærk Fart paa. Han havde ingen Mén af Turen ud over et Par knækkede Ribben, som kildrede lidt i Lungen. I løbet af kort Tid var Falck mødt paa Pladsen i fuld Udrykning, repræsenteret ved Kresten Michaelsen med automatiske Stiger og Taljer for at faa Vejen ryddet. Saa mente Hans og jeg, at vor Mission var til Ende, og vi begav os videre, møder et par meget slanke, smilende Damer. Vi letter paa Hatten. Fru Herget og Frk. Eriksen, fortæller Hans; de gaar Tur for deres Slankhed.

Saa skal da ogsaa, nu spærres Vejen for os af Stine Broens Gase, men ved forenede Kræfter og Anstregelser lykkes det os at komme i Offensiven og drive Fjenden tilbage ned mod Farveriet, hvor Direktøren, Andreas, sammen med alle Murermester Løths Sønner har taget Opstilling, nu var Fjenden under dobbelt Ild og maatte skyndsomst tage Flugten.

Jeg tog afsked med Hans, som skulde op og aflægge Regnskab for Postmesteren, Hr. Krogen, en udmærket Mand, Haandelag til næsten alle Ting, om det saa er at beslaa Træsko for Byens største Skatteyder, Hr. Kirkegaard, er han betroet dette Hverv.

Iste Præmietageren for Renlighed i Husmandsforeningen, Lars Chr. Larsen, Cykleforretningen, undgaar mærkværdigvis heller ikke mit Blik, at det er en Mand, der har lært Orden, ses ved første Øjekast paa Reklameudstillingen af Cykler foran Huset.

Mit første Besøg gjalt min gamle Nabo, Jesper, han var allerede oppe og ved at rydde op i Haven, han havdet faaet nyt Tag paa Huset. "Saa har Murermester Nielsen da tjent en Skilling", bemærkede jeg. "Nej, det har han skam ikke Tid til" siger Jesper, "han murer Piller til de nye Laager paa Kirkegaarden, det har han arbejdet paa det sidste halve Aars Tid, saa du kan nok forstaa, de bliver pæne. Aah ja, der er blevet og bliver pyntet vældigt op paa Kirkegaarden i den sidste Tid, men det koster mange Penge, og derfor har Menighedsraadet sat sig i Spidsen for en stor Bazar, som skal afholdes i Morgen og i Overmorgen. Der er vældig reklameret for at trække Folk til, saa der kan blive saa mange som muligt om at betale Gildet.

Bare de nu faar ryddet op ved det gamle Kirkegaardsdige, for ellers kan Folk, som kommer fra Hollensted, da blive forskrækket over saadan et Griseri, det ligger i der.

Jeg anser ogsaa en Bazar for den eneste Udvej, for hvad! Kommunen vil nok ingen Ting give; den kunde ikke engang give Købmændene den Smule Ølbavilling, som de græd for, saa nu er Kommunen "omtrent" tørlagt, ja, ja, det kan vist endnu lade sig gøre at laane lidt hist og her, og ellers har vi da Fru Høm endnu, men hvad, der kommer næsten ingen, undtagen naar der er Overskudsbetaling i Mejeriet og naar Fedegrosserer Langbak og Bageren holder Weekend".

Det nye Tag pynter vældigt paa Huset, bemærker jeg. Ja, siger Jesper, vi har ogsaa en dygtig Cementstøber, han er godt nok noget "Skruebrækker", fuser med at fede Svin.

Ja, der er da ellers sket store Forandring siden du rejste, vi har faaet Posthus, Bank og Lytterforening, og vor velnærede energiske Vognmand Larsen er i Færd med paa

Fundamenterne af de gamle, historiske Frøhus at opføre Bilgarage, og det bliver gjort saa praktisk, at det kan udvides helt op til Chr. Jørgensens smukke Gaard, du ser der til Nord. Ja, det er for Resten ham, der gaar forbi lige nu, han har slidt mange Par Træsko op paa Vejen til Broen.

Brugsforening har vi faaet, den har lige udvidet, og takket være den nye, dygtige Formand, Julius Christensen, "Højvang", er Nybygningen efter megen Møje og Tidsspilde indrettet saaledes, at den kan tjene som Landingsplads og Startsted for Lufttrafikken, som snart vil udvikle sig. Masser af nye Hønehuse er der rejst, Folk er klar over, at det er Æg, Rugemaskiner og kunstige Goldammer til Kyllingerne, som skal redde Landbruget over Krisen og stabilisere Danmarks Valuta.

Endelig kan jeg da, efter at vi nu har spist, faa et Ord indført: "Husker du, Jesper, i gamle Dage, da vi var Naboer, at du forseglede Døren ind til Petroleumsmotoren med et Knippe Halm, da den ikke ville gaa, og svor paa, at den vilde du ikke ind til mere, da var du ikke Optimist. Der blev Jesper mig svar skyldig, for jeg skyndte mig at sige Farvel, Tiden var gaaet saa hurtigt, og det var snart Togtid.

Jesper lovede at komme og besøge mig, naar han skulde til Hjallerup Marked, saa var der ikke saa langt, og jeg begav mig paa Hjemvejen. Da jeg sad i Toget igen og rullede hjemad, kom jeg Tankerne i Hu om Hallund som Storstad, og efter alt det, jeg hørte og saa i Dag, tror jeg, at Byen er ved at kende sin Besøgelsestid.

"Skalk"

Tankesprog

I Omgang med Mennesker skal du undgaa al overflødig Omtale af dine Bedrifter og dine Oplevelser. Fordi du selv holder af at tale om og dvæle ved det, du har oplevet, er det ikke sikkert at andre sætter Pris paa at høre om det. --

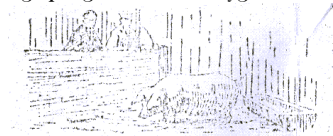
Oversigt over moderne Landbrug i sidste Uge

Naar Redaktionen af Bladet har taget Tanken op om moderne Landbrug, saa er det ud fra de Betragtninger, at vi har erfaret, at alle Landmænd ikke er enige om at drive Jorden paa samme Maade, i den Anledning har vi sendt en af vore Medarbejdere ud for at tale med forskellige af de mest kendte og dygtige Landmænd paa Egnen, den første, som vor Medarbejder traf paa, var Chr. Østergaard i Røgelhede, og der veksledes de traditionelle Bemærkninger om Vind og Vejr, da bemærker vor Medarbejder, at der bygges nyt Svinehus og henleder Samtalen paa Svineproduktionen i al Almindelighed; ja, siger Chr. Østergaard det er nu ikke fordi jeg vil til at drive saadan noget stor Svineri, det er med mig ligesom i Røgelhedegaard, det er for at faa noget mere Plads i Kostalden, for efter det Vejr vi har haft og eftersom alt gaar godt, saa maa vi jo forberede os paa at have Plads til nogle flere Køer. Hvordan gaar det med Bertel i Møllergaard, han udvider ikke, -- jo jo -- han gør skam saa, han er da lige bleven gift, saa der er store Udvidelsesmuligheder. -- Vi træffer derefter Nielsen Kirkegaard, som udtaler, at naar Folk ikke har Held med deres Grisesøer, saa er det for det meste Folks egen Skyld, -- nu har jeg haft ca. 20 Søer i flere Aar og aldrig mistet en. De sælger mange Smaagrise. -- Ja, det gør jeg. -- De kan vel holde alle de omliggende Gaarde vedlige med Smaagrise. -- Nej, det vil jeg ikke have med at gøre, for de skal fodres op, saa de er søde og pæne at se paa, og saa skal de saa langt væk, at jeg ikke hører mere til dem.

-- Vi kører videre og havde lige nær kørt sammen med Holst-Hansen, han kom nemlig og vilde køre ud af Gaarden, da vi vilde køre ind; vi stopper ham i Farten og beder ham om en Udtalelse til "Hallund Amts-

tidende"s Landbrugsartikel, og Holst-Hansen er som altid elskværdig og stiger ud af Bilen for at vise os rundt. Vi gaar med en Tur ud i Marken; først kommer vi forbi Rugen, som staar vældig godt, og bliver derefter vist Roemarken, og her forklarer Holst-Hansen, at man aldrig skal saa Rækkerne for tæt, der skal være 24 Tommer imellem hver, og videre kommer vi forbi de dejligste Kornmarker, men de faar jo ogsaa megen Gødning, saa de er jo nødt til at grø; men for det meste faar Holst-Hansen jo for lidt alligevel. Vi passerer forbi Kreaturerne og bemærker spagfærdigt, at vi synes, der er nogle Kvier, som er lidt laadne og spørger om de er syge. ---

Nej, det er de bedste Kvier jeg har haft i mange Aar; de er kun laadne, fordi de har gaet ude hele Vinteren. Nu har De da ikke mere brug for den store Tørvelade, nu da Kullene er saa billige. -- Jo -- jo -- den er skam lavet om til hypermoderne Svinestald a la U.S.A. --- Vi kører videre og faar paa Vejen at vide, at det ikke kan nytte at køre ind til Chr. Jacobsen, for ham og Chr. Kirkegaard og saa Jens Jørgensen er ved at handle om noget Jord. Det er nu ikke fordi vi tror, at det kunde gøre noget at forstyrre dem, for de bliver vist aldrig enige alligevel; men der kommer Thomsen, Hallundbjerg, med et Smil om Munden som altid. Han inviterer os elskværdigt med indenfor, men da Thomsen har travlt, nøjes vi lige med at se den bedste Rug og det største Hvede, vi har set paa Turen, men vi bemærker endvidere, at Thomsens Roer kun er saet med 21 Tommer imellem Rækkerne; vi bemærker at Holst-Hansen havde forklaret os, at der altid skulle være 24 Tommer imellem. Ja, siger Thomsen, det begyndte jeg ogsaa med de første Aar; men det skal jeg aldrig gøre mere. Ak, ja man mærker, at der indenfor Landbruget som indenfor Videnskaben, at de lærde altid er uenige. Idet vi ruller videre ned ad Bakken mod Hallund, har vi i den

dalende Sols Straaler en meget smuk Udsigt over Hallund By. Idet vi passerer Mejeriet hilser vi lige paa Alfred Jørgensen, og erfarer, at han ikke længere producerer Sør, men er gaet over til at være Storproducent af Mælk. Vi havde endvidere tænkt, at besøge Julius Højvang, Chr. Nørgaard, Emil Thomsen og Ths. Laden, men vi opdagede i Forbifarten, at de sad og sludrede inde i Brugsforeningen, og saa syntes vi, da Dagen var langt fremskreden og vi jo ogsaa skulde have Stof til en anden Gang, at vi saa vilde slutte vor Oversigt for denne Gang. ---

Saa fremt der er nogle, som vilde have yderligere Oplysning eller kunde tænke sig at komme i Betragtning næste Gang, kan oplyse, at Redaktionen er opløst og samles ikke foreløbig, saa Henvendelse er unyttig.

“Reporter”

Vore Kampesten

I flere Aar har det væsentligst været Sogneraadet, der har affaget Stenene, Sognets Beboere vilde af med. Sogneraadet slog dem i Skærver og kørte dem ud paa Kommunens Veje.

Men et Opraab fra nogle af Sognets Beboere til Sogneraadet om, at Sognets Sten helst skulde blive inden for Sognets Grænser, gjorde formodentlig et saa stærkt Indtryk paa vor Skvolmejer, at han henvendte sig til Beboerne og fik dem med paa, at en stor del af Stenene skulde de køre sammen og stable op i et langt Dige langs med Vejen, men uden for Grøften langs den ny Tjerggaard.

Skvolmesteren gav ikke samme Betaling som Sogneraadet for Stenene, men til Gengæld fik man saa at vide, det var ... Hegn og at det var pænt med Stendige langs den nye Tjerggaard, aa saa osse de, a mæ ku sej te hinaan: “Dæj Stien haar a lævire” -- da hvis vi ka blyv ve aa tjejdæj.

Stenene er nemlig stablet saaledes, at mana kan se dem alle, baade store og smaa, de smaa blev lagt øvest, for skulde der saa trille en ned, kunde den nemt lægges op igen. Oven paa Stenene blev lagt Græstørv;

dæer tøkkes a, dæ ku saas lit Blomsterfrø.

Ja, mange af Sognets Beboere maatte bidrage med Sten til det smukke Dige. Det kneb alligevel med at faa Sten nok, men ogsaa her fandt Skvolmesteren paa Raad, han gennemstrefjede nemlig Lundens Bakker paa kryds og tværs, og ikke den mindste Sten undgik hans skarpe Øje. De blev alle sanlet i Dynge for senere at blive kørt til Bestemmelsesstedet.

Skvolmesteren haa no osse lær i hiel Diel aa de her stablen Stin -- di føst, haj stabelt, va nier i Anlæge -- dær sat haj stuer ovest aa de bette længer nier, men haj haa vis pakke faa lit Juer ve dem, faa de æ næsten hvar Foraar noe sier, at det er de stuer, der haa fløt sæ aa tjuvst di smo aa lav.

Men i enkelt Gaang jik e no osse got me aa sæt de bette næjst, det va i Dyssen. Der sat

haj de bette tæt sammen i i Rujkres aa sat i grumme stuer uenæpaa. Si de va no intj saa tossi, faa de bette kuj styv dej stuer aa, aa dej stuer kuj haal sammen paa di bette, men der ha haj osse gue Mæjer te aa hjælp sæ. Dej jennest, der intj va tefreds va Søren, for hans Læsstaang brække met øver -- men saa lowe Skvolmesteren a haj sku nok ji Øl.

Krens Kristian

To Naaboer

Hva trover do om dej nyj Aksjonsholler, der kommer aa holler Aksjon i Halli -- mon haj a gue te de -- haj æ nok intj saa gue som ham Niels i Brøjsle.

Saant Maj og Maj imell haar haj Uer for aa vær i raar Maj, aa de ska vær reele Sager, di haj ska sæl, aa haj sejer: Blyv baare ve aa bøj, a ska nok læ Hammeren fall, næ de æ ve Prisen. Haj taar intj no Salær, men faalaanger, a vi ska betaal ve Hammerslav.

Dæ ska vær Aksjun i tov Daw, de a nue faa Sovnfoen, haj ska da nok næ te Frokost bue Dawen. Ska vi følles aa dæmier, vi behøver intj aa ta no

Melmaer mæ faa dæ kommer nok nuen aa di her Hvæbrøskvoner, dem ka vi faa nue ve, hvis vi bliver sultjen.

“Kræns Kristian”

Vendyssel Folkeblad, Brønderslev

Forlæget for denne afskrift er en A3-fotokopi modtaget fra min søster Pet. Kopien er dårlig og svær at læse - derfor afskriften. Jeg har netop sendt den til min søster Ruth til hendes fødselsdag. Ruth er født i 1926 og kan huske mange af navnene og vi kan begge genkalde de billeder og stemninger, som artiklerne gengiver.

Den "gamle sognefoged", der nævnes, er Lars - vores bedstefar - og hans søn Emil, der får vasket og strøget sin skjorte på et minut, er vores far. Vi er født på "Søndersiggaard", som vor bedstefar købte ca. 1866.

Søndersiggaard

Lars kom fra Strandby og var ellers sømand, men hans kæreste Sara ville ikke stå på stranden og spejde udover vandet i dårligt vejr. Hun forlangte at bo væk fra havet, hvis det skulle blive til noget med de to. Hun var ombejlet og så godt ud, så Lars måtte føje sig og søge ind i landet til han ikke kunne komme længere væk fra kysten. De slog sig ned på Søndersigen syd for Hallund. Deres yngste søn Emil overtog gården i 1911. Vore forældre, Emil og Petra, afhændede Søndersiggaard 1959 og bosatte sig i Hallund by.

1. september 2005.

Lars Olav Thomsen
Højdedraget 3, Skanderborg